گزارش یک

زهرا چیذری

قوم گیلک و مازنی در معرض انقراض!

مطابق با آخرین آمارها در میان قوم گیلک مرگ از زندگی پیشی گرفت و نرخ باروری به زیر یک رسید
نرخ باروری در مازندران هم به یک رسیده‌است

پیش‌بینی‌های انقراض نسلی در کشورمان در حال وقوع است، به گونه‌ای که مطابق با آخرین آمارها در میان قوم گیلک، مرگ از زندگی پیشی گرفت و نرخ باروری به زیر یک رسید! کاهش نرخ باروری به کمتر از یک و پیشی گرفتن مرگ از تولد در این استان در حالی اتفاق می‌افتد که حدود شش سال پیش، پیش‌بینی‌ها از انقراض نسلی قوم گیلک تا ۳۰ سال آینده با همین نرخ رشد حکایت داشت. آن زمان نرخ باروری در استان گیلان ۱/۲ بود. اوضاع مازندران هم چندان مناسب نیست به گونه‌ای که به گفته دبیر مرکز مطالعات راهبردی جمعیت کشور وضعیت جمعیت در گیلان و مازندران قرمز است، به گونه‌ای که نرخ باروری در این دو استان شمالی به کمترین میزان در تاریخ ایران رسیده‌است. این سرنوشت برای سایر اقوام کشورمان هم قریب‌الوقوع است به گونه‌ای که در حال حاضر نرخ باروری کلی در کشورمان ۱/۵ است و همچنان در سراشیبی سقوط حرکت می‌کند!

کاهش نرخ رشد جمعیت در کشورمان سال‌هاست به مرزهای هشدار نزدیک می‌شود و حالا در برخی از نقاط کشورمان این کاهش جمعیت از مرز هشدار هم عبور کرده‌است. یکی از این مناطق استان های سرسبز شمالی کشورمان یعنی استان‌های گیلان و مازندران است. هشدار درباره انقراض قوم گیلک اما موضوع تازه‌ای نیست. سال‌ها قبل زنگ خطر کاهش جمعیت این استان به صدا درآمده‌بود. همچنان که سال ۹۸ پروفسور اسماعیل اکبری، مشاور عالی وزیر بهداشت وقت در یک نشست تخصصی جمعیت، سیمای آینده جمعیت کشور را این‌گونه ترسیم کرد: «با روند فعلی تا ۳۰ سال آینده قوم گیلک نداریم، چراکه نرخ رشد جمعیت در گیلان در حال حاضر ۱/۲ و یکی از پایین‌ترین نرخ‌های رشد جمعیت‌است.»

حالا با گذشت شش سال از این هشدار بخشی از پیش‌بینی این کارشناس جمعیت در حال تحقق است به گونه‌ای که رشد جمعیت سرسبزترین استان کشورمان از ۱/۲ در سال ۹۸، به ۰/۹ در سال ۱۴۰۴ رسیده و با همین دست فرمان انقراض قوم گیلک دور از انتظار نخواهد بود!

قدمت قوم گیلک

رشته کوه‌های البرز و جنگل‌های انبوه با طبیعتی بکر در خطه شمال کشورمان میراث چندین هزار ساله‌ای است که از تمدنی کهن و بی‌نظیر خبر می‌دهد. قوم گیلک به عنوان یکی از اصیل‌ترین اقوام ایرانی قدمتی کهن دارند. قدمت این قوم به ۶ هزار سال قبل برمی‌گردد؛ به‌طوری که شواهد تاریخی نشان می‌دهد این قوم، قبل از آریایی‌ها در ایران سکونت داشته و برای خود، دارای حکومت بوده‌اند. این شواهد تاریخی که از تپه مارلیک به‌دست آمد، جام طلا، گردنه خورشید و مجسمه آناهیتا بودند که جهان را شگفت‌زده کرد. براساس یافته‌های تپه مریان در آق نلر، ثابت شد که قوم دیلم و گیلک از تمدن سومر، بابل، کلده و آشور هم باقدمت‌تر است.

با تمام این اوصاف آمار و ارقام رشد جمعیت در میان این قوم و در این خطه از میهنمان نشان می‌دهد در آینده‌ای نه چندان دور با انقراض قوم گیلک مواجه خواهیم شد، چراکه به گفته دکتر حسین کرمانپور، مدیر روابط عمومی و اطلاع‌رسانی وزارت بهداشت کاهش جمعیت در برخی از نقاط کشورمان مانند استان گیلان بسیار بحرانی است، به گونه‌ای که در این استان نرخ باروری به زیر یک رسیده‌است؛ این یعنی در استان گیلان نرخ تولد از نرخ مرگ‌ومیر پایین‌تر است.

وی در حاشیه برگزاری دومین جشنواره بین‌المللی «ایران جوان» در دانشگاه علوم پزشکی تربت‌حیدریه، با اشاره به روند جهانی کاهش فرزندآوری تأکید کرد: «حدود ۲۰ سال پیش میانگین تعداد فرزندان هر زن در سن باروری در دنیا ۴/۴ نفر بود، اما امروز این رقم به ۲/۲ رسیده و جهان با کاهش جدی فرزندآوری مواجه است.

کرمانپور افزود: «نرخ باروری در ایران اکنون ۱/۵ است؛ یعنی هر زن ایرانی به طور میانگین کمتر از دو فرزند به دنیا می‌آورد. بحران در برخی استان‌ها شدیدتر است؛ برای مثال در گیلان نرخ باروری به زیر یک رسیده و این یعنی نرخ تولد از نرخ مرگ‌ومیر پایین‌تر است.»

رئیس روابط عمومی وزارت بهداشت با بیان اینکه تداوم این روند پیامدهای نگران‌کننده‌ای برای آینده کشور خواهد داشت، گفت: «اگر این وضعیت ادامه یابد، ۵۰ سال بعد شاید در یک صف نانوایی اگر فردی گیلکی صحبت کند، کسی حتی متوجه لهجه او نشود.»

رکورد پایین‌ترین نرخ باروری کشور در گیلان و مازندران

صالح قاسمی، دبیر مرکز مطالعات راهبردی جمعیت کشور هم در حاشیه همایش ایران جوان که در دانشگاه علوم پزشکی بابل برگزار شد، با تأکید بر اینکه نرخ رشد جمعیت در کشور از ۱۴ درصد به نیم درصد کاهش پیدا کرده، افزود: «در سال ۱۴۱۵ این نرخ به صفر درصد خواهد رسید و بعد از آن نرخ رشد منفی را تجربه خواهد کرد.»

وی همچنین نرخ باروری در کشور را ۶/۵ درصد به ازای هر زن عنوان کرد و افزود: «این آمار امروزه به ۱/۵ درصد به ازای هر زن در کشور رسید، اما در گیلان به ۰/۹ درصد و در مازندران، یک فرزند به ازای هر زن رسیده‌است که رکورد پایین‌ترین نرخ باروری کشور به گیلان و بعد آن به مازندران رسید و این کمترین نرخ باروری در طول تاریخ ایران است.»

کاهش میزان تولدها به کمتر از یک میلیون در سال

طبق توضیحات قاسمی برای نخستین‌بار در ۶۵ سال اخیر تعداد تولدها در سال ۱۴۰۳ در کل کشور به ۹۸۰ هزار تولد رسید.

وی با اعلام اینکه میزان سالمندی کشور از ۱۴ درصد عبور کرده‌است، تصریح کرد: «یعنی بیش از ۱۴ درصد جمعیت کشور ما امروز بالاتر از ۶۰ سال سن دارند که گیلان و مازندران با ۱۷ درصد سالمند بالاترین نرخ سالمندان را در کشور را به خود اختصاص داده‌اند.»

به گفته دبیر مرکز مطالعات راهبردی جمعیت کشور اصلی‌ترین چالش جمعیت در حوزه سالمندی در حوزه اقتصاد است که نیروی کار کم می‌شود، رکورد اقتصادی بیشتر و نیاز ما به نیروی کار خارجی افزایش می‌یابد که پیامدی مثل ورشکستگی بیمه‌ها را در پی خواهد داشت.

قاسمی با استناد بر آمار ارائه شده و کاهش میزان تولد در کشور اضافه کرد: «در گذشته ۱۷۰ هزار کاهش تعداد تولد داشتیم که در سال ۹۸ به ۱۲۰ هزار نفر و اکنون به ۲۵ هزار تولد رسیده‌است. همچنین فاصله ازدواج تا فرزندآوری در کشور ۵/۵ سال بود (شهرهای بزرگ تا هفت سال و شهرهای کوچک و روستاها به چهارسال و نیم که میانگین پنج ونیم سال شده‌بود) که در چهار سال گذشته پنج ماه کاهش داشته‌است.»

گفتمان جمعیتی پشت سد باورهای غلط

از نگاه قاسمی، گفتمان جمعیت پشت سدی گیر کرده‌است؛ یعنی گذاره‌ها و باورهای به ظاهر علمی و مشهوری که هم علمی نیستند و هم تجربه آنها را تأیید نمی‌کند ولی جامعه چشم بسته آنها را قبول کرده‌است.

وی کاهش ازدواج را ناشی از دو اتفاق مهم برشمرد و خاطرنشان کرد: «برخی به اشتباه می‌گویند جوانان دوست ندارند ازدواج کنند ولی طبق پژوهش انجام شده ۹۳ درصد جوانان در سن متعارف ازدواج اعلام کردند تمایل دارند ازدواج کنند، اما مشکلات اقتصادی دارند. همچنین وقتی جمعیت جوان در سن متعارف کم می‌شود، تعداد ازدواج هم کم خواهد شد.»

قاسمی با بیان اینکه جامعه نخبگان کشور باید بدانند چه اتفاقی می‌افتد، زیرا اگر بدانند تغییر رویه و اصلاح روش آغاز می‌شود، گفت: «باید حمایت ما به سمت خانواده و فرزندآوری برود، گرچه این مسیر آغاز شده‌است.»

طبق تأکید دبیر مرکز مطالعات راهبردی جمعیت کشور در کنار سیاست‌گذاری و قانون‌گذاری عمل مسئولان به تکالیف قانونی کار مهمی است که باید اتفاق بیفتد.

وی در عین حال تصریح کرد: «به‌جای اینکه به کار مسئولان و نادرست بودن قانون تمرکز کنیم، هر کدام از ما باید از خود بپرسیم من برای حوزه جوانی جمعیت چه می‌توانم انجام دهم.»

باروری غیرقابل جایگزینی

عالیه زمانی کیاسری، رئیس کمیته جمعیت کمیسیون بهداشت و درمان مجلس هم درباره هشدار دبیر مرکز مطالعات راهبردی جمعیت کشور مبنی بر اینکه نرخ باروری در استان‌های گیلان و مازندران به کمترین میزان در تاریخ کشور رسیده‌است، گفت: «عدد مطلوب باروری، بین ۲/۱ تا ۲/۵ تولد به ازای هر مادر تعریف می‌شود و زمانی که باروری در این بازه قرار داشته‌باشد، جمعیت در وضعیت توازن بوده و امکان حفظ سطح جمعیتی فراهم است.»

به گفته وی هر اندازه این نرخ به سمت پایین حرکت کند، تعریف‌ها و پیامدهای خاص خود را دارد؛ برای نمونه وقتی نرخ باروری پایین‌تر از ۲ قرار می‌گیرد، باید بررسی شود که این عدد چقدر قابلیت تقویت، اصلاح یا ارتقا دارد، اما در گیلان و مازندران، طبق آخرین اعلام‌ها، نرخ باروری به زیر ۰/۹ رسیده‌است؛ رقمی که عملاً به معنای «غیرقابل جایگزینی» بودن جمعیت است و در چنین وضعیتی حتی قوی‌ترین و اثرگذارترین برنامه‌ها نیز احتمال موفقیت کمتری پیدا می‌کنند و اثرگذاری سیاست‌ها کاهش می‌یابد.

طبق توضیحات زمانی کیاسری استان‌های کشور از نظر نرخ باروری دسته‌بندی شده‌اند و تنها تعداد محدودی از استان‌ها همچون سیستان‌وبلوچستان، خراسان جنوبی یا گلستان در بازه ۲/۱ تا ۲/۵ قرار دارند، اما پایین‌ترین سطح باروری، یعنی زیر ۰/۹، امروز در گیلان و مازندران مشاهده می‌شود که با تعریف «جمعیت غیرقابل جایگزین» مطابقت دارد به این معنا که حتی در صورت اجرای قوی‌ترین برنامه‌ها نیز احتمال اثرگذاری آنها بسیار ضعیف خواهد بود.

کاهش نرخ جمعیت تنها محدود به گیلان و مازندران نیست

طبق هشدار این عضو کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی، نرخ کمتر از ۰/۹ زنگ خطر جدی است و تنها به گیلان و مازندران محدود نمی‌شود، برخی استان‌های دیگر نیز در حال نزدیک‌شدن به این وضعیت هستند و بررسی نقشه باروری کشور نشان می‌دهد در هیچ کدام از دسته‌های تعریف‌شده، نه بهبود و نه تعالی اتفاق افتاده و حتی حفظ وضعیت موجود نیز صورت نگرفته‌است؛ موضوعی که عملاً بیانگر ناکارآمدی فرآیندهای اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مصوب ۱۴۰۰ است.

وی تأکید کرد: «باید مشخص شود آیا آیین‌نامه‌ها و فرآیندهای اجرایی نیازمند بازنگری است و بودجه و اعتبارات لازم دیده نشده یا اینکه از نظر فرهنگی و اجتماعی نتوانسته‌ایم چالش‌های مرتبط با تشکیل و تحکیم خانواده، فرزندآوری و حمایت از سلامت جامعه را تقویت کنیم و هر یک از دستگاه‌های اجرایی تکالیف اختصاصی خود را دارند و ستاد ملی جمعیت نیز به‌عنوان بالاترین مرجع نظارت بر اجرای این تکالیف، باید بازخوردها را گزارش دهد.»

رئیس کمیته جمعیت کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی یادآور شد: «مجلس نیز باید در حوزه‌های تخصصی همچون کمیسیون بهداشت و درمان یا کمیته‌های مرتبط بازنگری در قوانین جمعیتی را آغاز کند، زیرا قانون جوانی جمعیت به صورت آزمایشی به مدت هفت سال اجرا می‌شود و اکنون زمان ارزیابی جدی نتایج آن فرارسیده‌است.»

فرآیندهای اجرایی حوزه جوانی جمعیت نیازمند بازنگری فوری

نماینده مردم ساری و میاندورود در مجلس دوازدهم با اشاره تصویب قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت در سال ۱۴۰۰، درباره سیاست‌های جمعیتی گفت: «باور به اهمیت جوانی جمعیت در دستگاه‌های اجرایی کشور بسیار کمرنگ است و نگاه کلان و جدی به مسئله جمعیت در سطح دولت وجود ندارد و اجرای این قانون از نیمه دوم سال ۱۴۰۰ آغاز شده و اکنون حداقل سه الی چهار سال از اجرای آن می‌گذرد با این حال، در استان‌هایی که با کاهش جدی نرخ باروری مواجه بودند، نه‌تنها بهبودی مشاهده نشده، بلکه شرایط بدتر هم شده و این وضعیت نشان می‌دهد که روش‌ها و فرآیندهای اجرایی در حوزه جمعیت نیازمند بازنگری فوری است و انتظار می‌رفت در چهارمین سال اجرای قوانین حمایتی جمعیت، حداقل روند سقوط متوقف شود، اما این اتفاق نیفتاده‌است.»

زمانی کیاسری ضعف دوم را مربوط به سازمان برنامه و بودجه دانست که هیچ اهمیتی برای بحث جمعیت و ضرورت حمایت‌های اعتباری در این زمینه قائل نشده‌است.

به گفته نماینده مردم ساری و میاندورود در مجلس دوازدهم، اکنون این قوانین نیازمند بازنگری هستند؛ بازنگری‌ای که می‌تواند شامل تکمیل خلأها، کاهش یا افزایش برخی احکام یا اصلاح و پیرایش مواد باشد، اما در هر حالت ضرورتی قطعی برای بهبود وضعیت است.

عضو کمیسیون بهداشت و درمان مجلس با اشاره مجدد به سقوط جدی نرخ باروری در استان مازندران تأکید کرد: «شرایط این استان نشان می‌دهد که بازنگری در قوانین جمعیتی باید با قید فوریت در دستور کار قرار گیرد؛ چگونه با وجود اینکه اکنون در چهارمین سال اجرای قانون جوانی جمعیت هستیم، نرخ باروری در برخی استان‌ها تا این اندازه کاهش یافته‌، در حالی که زمان طی‌شده برای مشاهده نتایج، قابل‌قبول بوده و نمی‌توان آن را به کوتاه بودن دوره اجرا نسبت داد.»

ضرورت اصلاح یا بازنگری در قانون جوانی جمعیت

از نگاه این نماینده مجلس، کاهش نرخ باروری به کمتر از ۰/۹ در سال چهارم اجرای قانون نشان می‌دهد که یا قانون نیازمند اصلاح فوری است، یا فرآیندهای اجرایی آن کارآمد نبوده، یا اعتبارات لازم در اختیار دستگاه‌ها قرار نگرفته یا اینکه متولیان و مدیران مناسب برای هدایت این سیاست‌ها انتخاب نشده‌اند و هر یک از این موارد سهمی در ناکامی اجرای سیاست‌های جمعیتی دارند و اگر این عوامل در کنار هم و به‌صورت هماهنگ و فنی مدیریت می‌شدند، امروز شاهد کاهش تشکیل خانواده و افت شدید باروری نبودیم.

زمانی کیاسری پیشنهاد کرد که با توجه به شرایط حساس کنونی، مجلس دوازدهم باید یک کمیسیون ویژه جمعیت تشکیل دهد و این کمیسیون باید به‌طور اختصاصی به مسائل جمعیتی، تکالیف قانونی، فرآیندهای اجرایی و وضعیت عملکرد دستگاه‌ها بپردازد و بازنگری در مصوبات جمعیت را به‌صورت مستمر دنبال کند.

وی تشکیل این کمیسیون ویژه را ضرورتی جدی و فوری برای عبور از وضعیت فعلی دانست.

جوابیه

جوابیه شورای عالی انقلاب فرهنگی به یادداشت «جوان»

مرکز رسانه و روابط عمومی شورای عالی انقلاب فرهنگی در جوابیه‌ای در خصوص یادداشت مورخ ۱۴ آبان ۱۴۰۴ روزنامه جوان با عنوان «سند سلامت زنان حلقه جدید از زنجیره نفوذ نرم» برخی موارد را متذکر شده‌است.

در این جوابیه در ابتدا با تأکید بر اینکه اقتدار فقاهتی شورا مصون از نفوذ است، آمده‌است: شورای عالی انقلاب فرهنگی به عنوان قرارگاه مرکزی فرهنگ کشور، مشروعیت خود را از حکم ولایت و حضور فقهای عالی‌قدر و نخبگان تراز اول انقلاب اخذ می‌کند. انتساب برچسب‌هایی نظیر «نفوذ سند ۲۰۳۰» به خروجی‌های این قرارگاه که اعضای آن منصوب مستقیم ولی‌امر مسلمین هستند، در شرایط جنگ شناختی، جفا به نخبگان متعهد و تضعیف جایگاه ولایت است. این شورا با تکیه بر «فقه نظام‌ساز»، هم در برابر جریان‌های «مرعوب غرب» ایستاده و هم تسلیم «نگاه‌های قشری و سطحی‌نگر» نخواهد شد.

همچنین در بخش دیگر این جوابیه با عنوان خطای راهبردی نقد پیش‌نویس آمده‌است: جای تعجب است که تحلیل‌های منتشر شده، به جای استناد به «سند نهایی و ابلاغی»، بر کالبدشکافی «پیش‌نویس‌های اولیه و منسوخ» بنا شده‌اند. صریحاً اعلام می‌گردد؛ سند نهایی پس از ۲۰ مرحله ویرایش و عبور از فیلترهای دقیق «شورای تخصصی حوزوی»، متنی منقح، بومی و پالایش شده از هرگونه شائبه است. نقد متون اولیه که در فرآیند کارشناسی کنار گذاشته شده‌اند، فاقد وجاهت علمی بوده و نتیجه‌ای جز تشویش اذهان دلسوزان ندارد. در ادامه این جوابیه در ذیل سلامت بانوان، زیرساخت فرزندآوری و مادری آمده‌است: برخلاف القائات نادرست، این سند بدعتی جدید نیست، بلکه «به‌روزرسانی مصوبه سال ۱۳۸۶» است، شورای عالی با تصویب این سند، به دنبال تحقق عینی «الگوی سوم زن مسلمان» است. باید توجه داشت که تأمین زیرساخت‌های سلامت جسمی و نشاط اجتماعی بانوان، پیش‌نیاز قطعی برای ایفای نقش مادری و تحقق «قانون جوانی جمعیت» است. کسانی که با آدرس‌های غلط و ایجاد دوقطبی‌های کاذب، مانع از اجرای سیاست‌های سلامت بانوان می‌شوند، خواسته یا ناخواسته در مسیر ناکارآمدسازی نظام در حوزه زنان و جمعیت گام برمی‌دارند. در پایان نیز ذکر شده‌است: انتظار می‌رود رسانه‌های جبهه انقلاب، پیش از انتشار مطالبی که ممکن است دستمایه سوءاستفاده بیگانگان قرار گیرد، از انطباق تحلیل‌های خود با «سند نهایی و مصوب» اطمینان حاصل نمایند.

خبر

هشدار بارش برف در برخی نقاط تهران

اداره کل هواشناسی استان تهران نسبت بارش برف در دامنه‌ها و ارتفاعات استان هشدار داد و افزایش غبار محلی و کاهش کیفیت هوا را برای مناطق پرتردد شهری پیش‌بینی کرد.

اداره کل هواشناسی استان تهران با صدور هشدار سطح زرد از افزایش وزش باد و بارش در ارتفاعات خبر داد. بر این اساس از بعد از ظهر شنبه (۲۲ آذرماه) تا یک‌شنبه (۲۳ آذرماه) بارش برف، وزش باد شدید، گاهی کولاک برف و احتمال رعد و برق در دامنه‌ها و ارتفاعات به‌ویژه مناطق بالادست استان تهران و وزش باد نسبتاً شدید با احتمال وزش باد شدید در نیمه‌جنوبی و غربی این استان مورد انتظار است. در این مدت لغزندگی جاده‌ها به‌ویژه در مسیرهای کوهستانی و گردنه‌ها، در بعضی ساعات، رخداده مه و کاهش شعاع دید، امکان جاری شدن روان آب و بالا آمدن سطح آب برخی رودخانه‌ها، احتمال سیلابی‌شدن مسیل‌ها، احتمال رخداد صاعقه و بارش تگرگ، خطر سقوط سنگ در نواحی کوهستانی، احتمال سقوط برخی اجسام از ارتفاع و خسارت به سازه‌های موقت مانند داربست‌ها و تابلوهای تبلیغاتی، خسارت به محصولات و امکانات کشاورزی و کاهش دما به میزان ۲ تا ۴ درجه سلسیوس به‌ویژه در ارتفاعات از آثار این مخاطره جوی محسوب می‌شود. همچنین اداره کل هواشناسی استان تهران بر پایه واکاوی الگوهای همدیدی و بررسی نقشه‌های پیش‌یابی پیش‌بینی کرد که طی پنج روز آینده آسمان استان تهران صاف تا قسمتی ابری گاهی با وزش باد پیش‌بینی می‌شود. اداره کل هواشناسی تهران اعلام کرد که ظهر شنبه ۲۲ آذرماه و روزهای دوشنبه ۲۴ آذرماه و سه‌شنبه ۲۵ آذرماه در مناطق پرتردد شهری، در بعضی ساعات افزایش غبار محلی و کاهش کیفیت هوا مورد انتظار است. آسمان تهران طی یک‌شنبه (۲۳ آذرماه) صاف تا کمی ابری همراه با وزش باد از بعد از ظهر افزایش باد با حداقل دمای ۳ و حداکثر دمای ۱۲ درجه سانتیگراد پیش‌بینی می‌شود.

تکذیب اجرای طرح زوج و فرد در تهران از در منازل در شرایط عادی

دبیرخانه کارگروه اضطرار آلودگی هوای تهران با صدور اطلاعیه‌ای درباره انتشار برخی اخبار در خصوص «اجرای طرح زوج و فرد از در منازل در شرایط عادی تا پایان سال» گفت: شایعات مطرح‌شده در این زمینه کاملاً بی‌اساس است و به‌صورت رسمی تکذیب می‌شود.

در اطلاعیه دبیرخانه کارگروه اضطرار آلودگی هوای تهران تأکید شده است که کلیه تصمیمات کارگروه اضطرار آلودگی هوا، منحصراً بر پایه ضوابط قانونی، اسناد بالادستی و در چارچوب اختیارات مقرر و دانش جمعی همه اعضا اتخاذ می‌شود و این کارگروه صرفاً برای شرایط اضطرار آلودگی هوا تشکیل جلسه می‌دهد و تصمیم‌گیری می‌کند، بنابراین طرح ادعاهایی مبنی بر صدور مصوبه‌ای برای اعمال محدودیت‌های ترافیکی در شرایط عادی، از جمله اجرای طرح زوج و فرد از در منازل تا پایان سال صحت ندارد و فاقد وجاهت قانونی است. دبیرخانه کارگروه اضطرار آلودگی هوا همچنین با اشاره به اظهار نظر اخیر شهردار تهران که بر اساس شایعات منتشر شده در فضای مجازی صورت گرفته است، تصریح کرد: شهردار محترم تهران عضو اصلی کارگروه اضطرار آلودگی هواست و نمایندگان ایشان نیز در جلسات کارگروه حضور مستمر دارند؛ لذا بهتر بود پیش از هرگونه اظهارنظر، موضوع از طریق مصوبات رسمی کارگروه یا استعلام از رئیس یا دبیرخانه یا حداقل از نمایندگان حاضر شهرداری در جلسات و ابلاغیه‌های کتبی دبیرخانه استعلام، بررسی و بعداً اظهارنظر می‌شد. در پایان این اطلاعیه، دبیرخانه کارگروه بار دیگر بر نبود هرگونه مصوبه مبنی بر اجرای طرح زوج و فرد از در منازل تا پایان سال تأکید و از شهروندان تهرانی درخواست کرده‌است اخبار مربوط به تصمیمات کارگروه را صرفاً از طریق منابع رسمی و قابل استناد دنبال کنند.

خبر کوتاه

- معاون اول رئیس‌جمهور با اشاره به مشکلات بخش سلامت کشور با بیان اینکه قاچاق دارو یک آفت و مشکل جدی است، گفت: در کشورهای همسایه به وفور داروهای ایرانی به صورت قاچاق وجود دارد. دارو با ارز ترجیحی تهیه شده ولی به خارج از کشور قاچاق می‌شود.
- رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست با اشاره به حمله اسرائیل به ایران، این اقدامات را «نقض آشکار حقوق بین‌الملل و تهدیدی برای ثبات منطقه» دانست و گفت: این حملات محیط زیست ایران را با بحران مواجه کرده‌است.
- رئیس مرکز زنان و خانواده شهرداری پایتخت گفت: شهرداری با ایجاد بیش از یک میلیون و ۶۰۰ هزار متر مربع فضاهای ویژه زنانه زمینه حضور فعال و اثرگذار آنان را فراهم کرده‌است.
- معاون هماهنگی و امور مناطق شهرداری تهران خاطرنشان کرد: تاکنون ۲هزارو ۵۰۰ دستگاه اتوبوس برقی خریداری شده و قرارداد در مجموع ۵ هزار دستگاه نهایی شده‌است، همچنین خطوط ۵۰ کیلومتر مترو و ۲۲ ایستگاه جدید تکمیل شده و خطوط ۸، ۹، ۱۰ و ۱۱ نیز در حال احداث هستند.
- معاون عمرانی فرمانداری تهران از انجام ۱۸۰ کیلومتر عملیات برف‌روبی و مصرف بیش از ۸۰ تن شن و نمک جهت یخ‌زدایی در راه‌های اصلی و فرعی تهران خبر داد.

طریق علی (ع)

مهدی مولایی

فرمان هجوم به ارکان تمدن دشمن!

رهبر معظم انقلاب در جشن میلاد حضرت زهرا(س) بار دیگر با صراحت و دقتی راهبردی بر نکته‌ای بنیادین و مغفول‌مانده انگشت نهادند: «در مواجهه با دشمن، تنها به دفاع از آنچه او شبهه‌آفرینی می‌کند، اکتفا نکنید... دشمن نقطه‌ضعف زیاد دارد؛ آن نقطه‌ضعف‌ها را هدف قرار دهید.» و در بیانی دیگر تأکید کردند که تبلیغ دینی و فرهنگی نباید صرفاً به موضع دفاعی و پاسخگویی محدود شود، بلکه باید به مبانی فکری طرف مقابل حمله کرد. این سخنان، نه توصیه‌ای تاکتیکی، بلکه ترسیم نقشه کلانی است برای بازیابی ابتکار در میدان جنگ شناختی؛ جنگی که سال‌هاست غرب در آن پیش‌دستی کرده و بسیاری از ملت‌ها تنها به موضع‌گیری تدافعی بسنده کرده‌اند.

تمدن غرب امروز با انبوهی از ابزارهای روایت‌ساز، افکارساز و مفهوم‌ساز، از دانشگاه‌ها تا فیلم‌ها، از رمان‌ها تا شبکه‌های اجتماعی، میدان را چنان وفق قواعد خود تعریف کرده که گویی تنها یک طرف حق هجوم و پرسشگری دارد و طرف مقابل باید لاجرم توضیح بدهد، رفع شبهه و از خود دفاع کند، اما این منطق معیوب، نتیجه سال‌ها یک‌طرفه بودن جریان قدرت و سلطه رسانه‌ای و فکری است؛ نه نتیجه حقیقت داشتن ادعاهای پوشالین غرب.

واقعیت آن است که تمدن غرب، بر خلاف ژست‌های پررزق‌وبرقی که در ویترین رسانه‌هایش عرضه می‌کند، بر شالوده‌ای از تناقض‌ها، بحران‌های اخلاقی، رسوایی‌های تاریخی و تبعیض‌های ساختاری بنا شده‌است. تمدنی که خود را مدافع حقوق بشر معرفی می‌کند، چگونه می‌تواند فجایع استعمار در آفریقا و آسیا، نابودی ملت‌ها، مصادره اموال و معادن کشورها، جنگ‌های نیابتی، بهره‌کشی اقتصادی و سلطه‌طلبی فرهنگی را توجیه کند؟ چگونه می‌تواند از آزادی سخن بگوید و همزمان بزرگ‌ترین ماشین سانسور نرم تاریخ را در قالب پلتفرم‌ها و الگوریتم‌های اینترنتی مدیریت کند؟ چگونه می‌تواند از حقوق زنان حرف بزند و صنعتی را اداره کند که زن را بیش از هر زمان دیگر به کالا، ابزار مصرف و شیء تبلیغاتی در دستان مردان قدرت فروکاسته است؟ چگونه از خانواده دفاع کند، وقتی خانواده در بسیاری از جوامع غربی به مرز فروپاشی رسیده و تنهایی ساختاری بدل به بیماری اجتماعی شده‌است و حتی منجر به تأسیس «وزارتخانه تنهایی» در بعضی ممالک غربی شده؟ چه کسی پاسخگوی بحران جدی معنویت و خلأ معنوی در زیر پوست آن تمدن است که منجر به اشاعه افسردگی و افزایش آمار خودکشی شده‌است؟

این نقاط ضعف جدی، خلأهای هویتی و رسوایی‌های متعفن در تمدن غرب، قرن‌ها زیر لایه‌ای برساخته و پر زرق از جذابیت‌های بصری پنهان داشته‌شده‌اند.

چه کسی باید این نقاب بزک‌شده را از چهره سیاه غرب فرو اندازد؟ سؤال، بزرگ‌ترین سلاح است. سؤال، قدرت هژمونی را می‌شکند؛ طرف مهاجم را ناگهان در جایگاه پاسخگویی و بازخواست قرار می‌دهد. سؤال از تناقض‌های تمدنی که خود را بی‌نقص نشان می‌دهد؛ نه حمله‌ای غیرمنطقی، بلکه شروع آزادسازی ذهن ملت‌ها از انحصار روایتی است که دهه‌هاست به دنیا تحمیل شده‌است.

نسل امروز در معرض حجم عظیمی از روایت‌های غربی است؛ روایت‌هایی که لزوماً حقیقت نیستند، اما با جذابیت سینمایی، با شخصیت‌پردازی‌های هنرمندانه، با فرم‌های ادبی فریبنده و با ظاهری آراسته، جهان‌بینی مطابق میل غرب را در ذهن مخاطب می‌نشاند. اگر ما فقط «دفاع» کنیم، همیشه چند قدم عقب‌تر خواهیم بود. دفاع لازم است، اما کافی نیست. تمدن‌ها با دفاع زنده نمی‌مانند؛ با تهاجم معرفتی زنده می‌مانند؛ با آفریدن مفاهیم، با تعریف ادبیات اختصاصی، سبک هنری و با شکستن بت‌های فکری رقیب. با زدن شاهرگ‌های اخلاقی او، با شجاعت طرح پرسش‌هایی که سال‌هاست کسی جرئت مطرح کردنش را ندارد.

یعنی به‌جای اینکه فقط به شبهه‌های غربی واکنش نشان دهیم، خودمان آغازگر موجی از پرسش باشیم؛ درباره بحران معنویت در غرب، بحران هویت جنسی، بحران خانواده، بحران سرمایه‌داری افسارگسیخته، بحران تنهایی، بحران نژادپرستی، بحران خشونت ساختاری، بحران استعمار نو و بحران انسان‌زدایی ناشی از صنعت سرگرمی. اینها نقاط ضعف تمدنی است که ادعا می‌کند نسخه نهایی بشر است.

با سیری در سیره عملی امیرالمؤمنین علیه‌السلام می‌بینیم که ایشان نیز در کمال انصاف و ادب، علاوه بر دفاع از حق، همواره دشمنان و مستکبران را در جایگاه پاسخگویی قرار داده و مورد بازخواست و عتاب قرار داده‌اند. نامه‌های حضرت به معاویه، نمونه روشن این رویه عملی امیرالمؤمنین است. در نامه دهم نهج‌البلاغه حضرت معاویه را در موضوعات «دنیاپرستی و مادی‌گرایی» و «مشورت با فرومایگان» بازخواست می‌کنند و درباره «نداشتن سابقه درخشان در اسلام» و «نداشتن شرافت خانوادگی» مورد هجوم قرار می‌دهند. در نامه شصت و چهارم نهج‌البلاغه حضرت صراحتاً معاویه و قومش را به دلیل «تأخیر در اسلام آوردن» و «اسلام آوردن با کراهت» تحقیر می‌کنند! أَنَّا آمَنَّا وَ كَفَرْتُمْ، وَ الْيَوْمَ أَنَّا اسْتَقَمْنَا وَ فُتِنْتُمْ، وَ مَا أَسْلَمَ مُسْلِمُكُمْ إِلَّا كَرْهاً.

در نامه شصت و پنجم نیز، حضرت صراحتاً معاویه را در خصوص فرار از حق، دروغ‌پردازی ساختاری و تصدی منصبی بدون داشتن شایستگی لازم مورد سؤال و بازخواست قرار می‌دهند. سراسر نهج‌البلاغه مملو است از هجوم و پرسشگری امیرالمؤمنین به نقاط ضعف دشمنان و مستکبران.

آرایش هجومی یعنی ایستادن در موضع یک تمدن؛ نه یک مدافع. یعنی اینکه به‌جای نقش دانش‌آموز همیشه پاسخگو، نقش معلم پرسشگر را بر عهده بگیریم. تمدن ما، با گنجینه‌ای از معنا، اخلاق، عدالت، خانواده، معنویت و کرامت انسانی، ظرفیت آن را دارد که روایت جدیدی از انسان معاصر بسازد. کافی است باور کنیم که وقت حمله و پرسشگری رسیده‌است؛ حمله به همان نقطه‌هایی که غرب با همه قدرت رسانه‌ای‌اش نمی‌تواند پنهانشان کند. این حرکت به فرمان رهبری، ان‌شاءالله آغاز بازگشت ما به جایگاه حقیقی‌مان در جنگ روایت‌ها خواهد بود.